

kieskeurig heeft getoond in de keuze van de middelen om zijn doel te bereiken. De toekomst zal leeren, of hij reden heeft met voldoening terug te zien op de gevolgen van zijn streven: verdeeldheid onder de specialisten, verdeeldheid in de Maatschappij. Wij mogen niet onderstellen, dat de voldoening voor BRONGERSMA gelegen is in het *divide et impera*.

Op het eind van zijn betoog zegt BRONGERSMA, dat in de op 2 Februari te Rotterdam gehouden vergadering (waar de laatste drie onzer aanwezig waren) de volgende motie is aangenomen: „*De buitengewone algemeene vergadering der A. N. V. v. M. Sp. spreekt de wenschelijkheid uit, dat wanneer de C. V. voorstellen onverminkt zijn ingevoerd, de specialisten zich weer in de N. M. t. bev. d. Gen. zullen begeven*”. Dit staat inderdaad te lezen in het verslag, dat het bestuur dier vereeniging in het *Maandblad v. Soc. Geneeskunde* (van 29 Maart heeft doen plaatsnemen, doch geeft niet de juiste toedracht weer. Vóór de stemming is uitdrukkelijk vastgesteld, dat de motie niet uitsprekt de meening van de *A. N. V. v. M. Sp.*, maar van de op dat oogenblik te Rotterdam bijeen zijnde specialisten. De motie werd aangenomen met 10 stemmen voor, 8 stemmen tegen en 1 blanco.

BLES geeft een onjuiste voorstelling van de opvatting der Haagsche specialisten, waar hij schrijft: „In 's Gravenhage echter bleef de verdeling ongeveer zóó als zij vóór Mei 1918 was; van eensgezindheid was dáár geen sprake”. Men oordeele! Op 20 Mei 1914 kwam alhier de volgende motie in behandeling: „*de vereeniging van medische specialisten te 's-Gravenhage verklaart, dat het onderbrengen der specialisten in een onzelfstandige onderafdeeling, zooals dit neergelegd is in een door de afdeeling Amsterdam als „amendement” ingediend voorstel tot wijziging van hoofdstuk 15a van het ontwerp-huishoudelijk reglement der Ned. maatschappij tot bevordering der geneeskunst onaannemelijk is, te meer daar het elke zelfstandige organisatie der specialisten naast de Maatschappij in gevaar brengt*. Deze motie werd met algemeene (20) stemmen aangenomen. Op 30 Mei 1918 werd een motie, luidende: „*de Afdeeling 's-Gravenhage der Alg. Ned. vereeniging van medische specialisten verklaart, dat een regeling van de belangen der specialisten in de Ned. maatschappij tot bevordering der geneeskunst niet mogelijk is*” met algemeene (30) stemmen aangenomen. Verdeeld waren de Haagsche specialisten toen alleen ten opzichte van de vraag, of het noodig was het lidmaatschap van de specialistenvereeniging onverenigbaar te verklaren met dat van de Maatschappij, zooals op initiatief van BRONGERSMA te Amsterdam (en ook te Rotterdam) was gebeurd. Na het indienen van de C. V.-voorstellen is het BRONGERSMA op 10 December gelukt ook onder de toen aanwezige Haagsche specialisten verdeeldheid te zaaien.

Wij kunnen begrijpen, dat BRONGERSMA het afkeurt, dat zijn persoonlijke gestie aan kritiek wordt onderworpen. Het moet voor een leider bijzonder onaangenaam zijn, wanneer hem de voet wordt dwars gezet. Voor een juiste beoordeeling van de oorzaken, die, naar het zich laat aanzien, zullen leiden tot ontreding van de Maatschappij, is het echter onvermijdelijk den invloed en het drijven van enkele bepaalde personen vast te stellen. Wij hebben gemeend dit te moeten doen, voorzover het BRONGERSMA betreft. Misschien kan het sommigen de oogen openen voor het dreigende gevaar.

Den Haag, 2 Mei 1919.

P. DIJKGRAAF.
J. EXALTO.
E. W. DE FLINES.
J. DE GROOT SR.

CARREL'S WONDBEHANDELING.

Vóóordat de redactie tot de meening komt, dat genoeg over bovenstaand onderwerp door middel van ingezonden stukken is geredetwist, zou ik gaarne nog een paar opmerkingen maken. In de eerste plaats om collega KORTEWEG dank te betuigen voor zijn goede bedoeling den strijd in juistere banen te leiden. Zeer tot mijn leedwezen moet hieraan worden toegevoegd, dat die poging blijkens hetgeen collega

VERMEY op bldz. 1605 in het midden brengt, niet gelukt is. Weliswaar geeft deze laatste toe, dat hij op een enkel punt wat te ver gegaan is, doch de beide bestrijders laten de kern van het verschil van meening, dat ik op bldz. 1436 met korte woorden in een drietal punten samenvatte, vrijwel buiten bespreking. Daarbij doen beiden zóóveel nieuwe uitspraken, die voor zóó ernstigen twijfel vatbaar zijn, dat er een discussie over een gedachtenwisseling dreigt te ontstaan, waarbij het punt van uitgang geheel uit het oog verloren wordt. De lezers van het *Tijdschrift* zou ik dan ook niet met een wederwoord vermoeien, indien niet beide schrijvers twijfel blijken te koesteren omtrent de scheikundige samenstelling der gebruikte vloeistof en collega KORTEWEG ten slotte op bldz. 1522 een vraag doet, die het vermoeden bloot legt, dat bij de bereiding der vloeistof ernstige fouten zouden gemaakt zijn.

Gemakkelijk kan worden aangetoond, dat de door beide bestrijders uitgesproken twijfel niet redelijk is en dat CARREL's voorschriften met onverkorte nauwkeurigheid werden opgevolgd.

Steeds werd vóór de bereiding der vloeistof het chloorgehalte van het bleekpoeder bepaald en de *overeenkomstig dit gehalte*, vereische hoeveelheid soda en dubbelkoolzure soda toegevoegd (zie bldz. 14 in verband met de door KORTEWEG gewraakte 5 regels op bldz. 17). Steeds werd vóór het gebruik der oplossing het *hypochlorietgehalte door titratie* bepaald (zie bldz. 66). Dit gehalte was steeds overeenkomstig het voorschrift van CARREL.

Het vermoeden van het bestaan van een leemte ten dezen opzichte is dus geheel ongegrond en kan geen houvast geven aan hen, die zouden wenschen, dat het vraagstuk der behandeling van de besmette wond door CARREL ware opgelost.

Utrecht, 5 Mei 1919.

H. J. LAMÉRIS.

DE WONDEREN DER GENEESKUNST.

Hoewel, naar ik meen, inkleeding en toon van den passus in mijn congres-rede, die handelt over bijbelsche wonder-verhalen, getuigen van eerbied voor den Bijbel, is het mij nu gebleken, dat mijn opmerkingen helaas aan andersdenkenden aanstoot hebben gegeven. Ik stel er prijs op te verklaren, dat het mij oprecht leed doet, dat ik hen, zij het dan ook zonder opzet, in hun heilige gevoelens heb gekwetst.

Leiden, 5 Mei 1919.

W. NOLEN.

MALARIA IN NOORD-HOLLAND.

SCHOTMAN heeft verstandig gedaan op een toestand te wijzen, die zeer spoedig en zeer grondig verbeterd dient te worden. Hij tast m. i. echter mis, waar hij bescheiden vraagt om een malaria-bestrijding van hooger hand in Noord-Holland. De „hooge hand” moet blijven, maar dient zich uit te strekken over ons geheele, malariarijke Nederland. Ik kan uit ondervinding meepraten. Vijf jaren lang maakte ik in Noord-Holland malaria mee, d. w. z. gevallen, waarbij plasmodiën in het bloed gevonden werden, en een groot deel der gevallen stond in verband met een beruchte stinksloot. In dit stilstaande water mondden zes afvoerbuizen van vuil en ontlasting, het wemelde er steeds van de muggen. Demping was allernoodzakelijkst, maar stuitte af op den eigenaar van één der zes kanalen, die het met zijn beurs niet eens kon worden, de buis te laten doortrekken tot in stroomend water. Burgemeester plus gezondheids-commissie plus de geheele Nederlandsche wetgeving bleken niet opgewassen tegen één egoïstischen huiseigenaar... de sloot bleef nat.

Dit ééne voorbeeld uit tienduizenden toont, dat men er alleen komt door *wetswijziging*. Onze oudbakken Gezondheidswet — is er al niet dozijnen malen op aangedrongen? — moet eindelijk eens overgebakken worden; ik meen vernomen te hebben, dat dit proces zelfs aanstaande is. Of dit waar is of niet, aandrang van de hoogste geneeskundige gezaghebbers is dringend en spoedig van noode, al zou het maar alleen